



FUNDAȚIA REFORMA JUSTIȚIEI PENALE



**MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AUTORITATEA NAȚIONALĂ PENTRU PROTECȚIA DREPTURILOR COPILULUI**



FUNDAȚIA PRISON FELLOWSHIP ROMÂNIA

PROMOVAREA DREPTURILOR COPILOR CARE AU SĂVÂRȘIT FAPTE PENALE ȘI NU RĂSPUND PENAL

București 2009

METODOLOGIE DE MONITORIZARE

JUSTIFICARE

Copiii care au săvârșit fapte de natură penală și care nu au vârsta responsabilității penale au nevoie de o protecție specială fiind supuși riscului de a dezvolta comportamente infracționale. Ei au nevoie de sprijin pentru a evolua spre o viață responsabilă și pentru prevenirea comportamentelor deviate.

Specialiștii apreciază că una din principalele cauze ale delincvenței juvenile o reprezintă climatul socio-afectiv necorespunzător în familie, școală, grup de prieteni, etc. Datorită faptului că la copii, procesul de maturizare afectivă, intelectuală și morală nu este definitivat, în lipsa unui climat socio-afectiv protector, ei pot intra în conflict cu cerințele sistemului de valori și norme ale societății (inclusiv cu normele juridice).

Demersul de monitorizare propus este intenționat a facilita dezvoltarea unor politici sociale care să contribuie semnificativ la reducerea și prevenirea infracționalității, precum și la protecția adecvată a drepturilor copilului.

Sunt prezentați în continuare o serie de indicatori cantitativi relevanți pentru monitorizarea accesului la servicii pentru copiii care au săvârșit fapte de natură penală și care nu au vârsta responsabilității penale.

Prezentul document oferă o imagine asupra datelor disponibile la nivelul instituțiilor competente, precum și o explicație a semnificației acestor date.

Scopul acestui material este acela de a facilita informarea, accesul la informație relevantă, comunicarea și colaborarea între reprezentanții societății civile, profesioniști care lucrează cu copii care au săvârșit fapte de natură penală și nu au încă vârsta responsabilității penale (în unități de învățământ, servicii de protecție a copilului, sau în sistemul de justiție), factori care elaborează și decid politicile publice la nivel local sau central, mass-media.

Sursele de informație pentru acești indicatori sunt serviciile de protecție a copilului, precum și unitățile de poliție.

Datele referitoare la indicatorii menționați sunt colectate de Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului, dar pot fi solicitate, din sursele indicate, și de ONG sau reprezentanți ai altor instituții care lucrează cu copiii care au săvârșit fapte de natură penală și nu au încă vârsta responsabilității penale.

FIȘA DE INDICATORI CANTITATIVI

1.	numărul de copiii care au săvârșit fapte de natură penală și care nu au vârsta responsabilității penale pentru care se decide neînceperea urmăririi penale și care sunt trimiși către serviciile de protecție a copilului – pe tipuri de infracțiuni:
2.	<input type="checkbox"/> furt
3.	<input type="checkbox"/> tâlhărie
4.	<input type="checkbox"/> vătămare corporală
5.	<input type="checkbox"/> prostituție
6.	<input type="checkbox"/> viol
7.	<input type="checkbox"/> omor
8.	<input type="checkbox"/> altele
9.	numărul de copiii care au săvârșit fapte de natură penală și care nu au vârsta responsabilității penale și pentru care Comisia pentru Protecția Copilului sau instanța au dispus o măsură de protecție
10.	<input type="checkbox"/> Plasament
11.	<input type="checkbox"/> Supraveghere specializată
12.	numărul de copiii care au săvârșit fapte de natură penală și care nu au vârsta responsabilității penale și care au beneficiat de servicii în centre de zi
13.	numărul de copiii care au săvârșit fapte de natură penală și care nu au vârsta responsabilității penale și care au beneficiat de servicii în centre rezidențiale
14.	numărul de copiii care au săvârșit fapte de natură penală și care nu au vârsta responsabilității penale și care au beneficiat de alte tipuri de servicii
15.	procentul de copiii care au săvârșit fapte de natură penală și care nu au vârsta responsabilității penale și care recidivează (pentru care se iau măsuri de protecție specializată în mod repetat)

ELEMENTE NECESARE PENTRU DEFINIREA INDICATORILOR PROPUȘI

Potrivit prevederilor articolului 99, Cod Penal, minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani nu răspunde penal. Acesta este o prezumție legală absolută (juris et de jure) de incapacitate penală, care nu permite a se face dovada contrară.

Conform art. 12 al Codului de Procedură Penală, pentru copiii care nu răspund penal, procurorul care dispune clasarea sau scoaterea de sub urmărire, ori instanța de judecată care pronunță achitarea, dacă apreciază că fapta ar putea atrage măsuri ori sancțiuni altele decât cele prevăzute de legea penală, sesizează organul competent (în această situație Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului).

Pentru copilul care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și care nu răspunde penal, se va lua una dintre următoarele măsuri de protecție: plasamentul sau supravegherea specializată (prevăzute de Legea 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului).

Măsura supravegherii specializate constă în menținerea copilului în familia sa, sub condiția respectării de către acesta, a unor obligații, cum ar fi: frecventarea cursurilor școlare, utilizarea unor servicii de îngrijire de zi, urmarea unor tratamente medicale, consiliere sau psihoterapie, interzicerea de a frecventa anumite locuri sau de a avea legături cu anumite persoane.

În cazul în care menținerea în familie nu este posibilă sau atunci când copilul nu își îndeplinește obligațiile stabilite prin măsura supravegherii specializate, se poate dispune plasamentul acestuia în familia extinsă, în cea substitutivă, sau într-un centru rezidențial.

Serviciile de care dispune Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului și care acoperă și problematica minorului predelinvent sunt:

- servicii de zi
- servicii de tip familial
- servicii de tip rezidențial

LIMITE ALE INDICATORILOR CANTITATIVI PROPUȘI

În descrierea fidelă a fenomenului infracționalității copiilor care nu au încă vârsta responsabilității penale, în activitatea de monitorizare trebuie ținut cont de o serie de specificități ale acestui domeniu. Aceste aspecte specifice vor fi descrise în continuare pentru a facilita interpretarea și raportarea datelor referitoare la indicatorii mai sus menționați.

Conform reglementărilor actuale, serviciile de protecție a copilului pot interveni pentru instituirea unor măsuri de protecție specializată doar dacă sunt înștiințate atunci când o faptă este cercetată de poliție și parchet sau dacă organele de cercetare penală le fac cunoscută în timp util decizia de neîncepere a urmăririi penale.

Codul Penal precizează însă o serie de fapte pentru cercetarea cărora este nevoie ca victima să depună o plângere prealabilă (printre acestea se numără: distrugerea, violarea de domiciliu, tulburarea folosinței locuinței, violarea secretului corespondenței, amenințarea, insulta, calomnia, abuzul de încredere, lovirea sau alte violențe, vătămarea corporală, vătămarea corporală din culpă, violul, ș.a.). Pentru astfel de fapte la retragerea plângerii investigația încetează.

În cazurile cu minori sub 14 ani, datorită faptului că aceștia nu răspund penal, iar victima nu poate obține condamnarea lor, în multe cazuri nu se depune plângere sau este retrasă plângerea prealabilă.

Parchetul primește propunerile poliției de neîncepere a urmăririi penale. Procurorul nu se întâlnește cu minorul și dacă decizia este de neîncepere a urmăririi penale.

În ce privește transmiterea de la parchet către serviciile publice de asistență socială a cazurilor pentru care se dă o rezoluție de neîncepere a urmăririi penale, neexistând o reglementare specifică în acest sens, practica nu este unitară și depinde mult de subiectivitatea procurorilor implicați, de felul în care aceștia înțeleg să abordeze cazurile cu minori sub 14 ani, sau de „cutumă”. Astfel, pentru un număr redus de copii sunt sesizate serviciile de protecție a copilului.

De multe ori, sesizările făcute de parchete în această fază, ajung la serviciile de protecție a copilului cu mare întârziere față de momentul în care a fost comisă fapta, întârziere care reduce semnificativ eficiența intervenției.

PROCEDURA DE MONITORIZARE

- Sunt solicitate, în scris, date autorităților competente cu precizarea:
 - Identității persoanei – organizației care face monitorizarea
 - Scopului monitorizării
 - Intervalului de timp pentru care sunt necesare datele

- Datele primite sunt analizate și comparate cu date obținute anterior

- Este redactat raportul de monitorizare care prezintă valorile și eventual evoluția indicatorilor monitorizați, de asemenea cu precizarea:
 - Identității persoanei – organizației care face monitorizarea
 - Scopului monitorizării
 - Intervalului de timp la care se referă datele prezentate

- Raportul de monitorizare este comunicat autorităților competente sau către mass-media pentru informarea publicului larg

MODEL – SCRISOARE DE SOLICITARE

ANTET organizație / instituție

Către DGASPC / ANPDC

Data

Subiect Promovarea drepturilor copiilor care au săvârșit fapte penale și nu au încă vârsta responsabilității penale

Stimate,

În vederea promovării drepturilor copiilor care au săvârșit fapte penale și nu au încă vârsta responsabilității penale, și pentru promovarea îmbunătățirii serviciilor de protecție adresate acestor copii, precum și a accesului copiilor la serviciile respective, organizația noastră realizează o monitorizare pentru o serie de indicatori cantitativi.

În acest scop, vă rugăm să ne comunicați valorile următorilor indicatori pentru perioada

Nr.	Indicator	Valoare
1.	numărul de copiii care au săvârșit fapte de natură penală și care nu au vârsta responsabilității penale pentru care se decide neînceperea urmăririi penale și care sunt trimiși către serviciile de protecție a copilului – pe tipuri de infracțiuni:	
	<input type="checkbox"/> furt	
	<input type="checkbox"/> tâlhărie	
	<input type="checkbox"/> vătămare corporală	
	<input type="checkbox"/> prostituție	
	<input type="checkbox"/> viol	
	<input type="checkbox"/> omor	
	<input type="checkbox"/> altele	
2.	numărul de copiii care au săvârșit fapte de natură penală și care nu au vârsta responsabilității penale și pentru care Comisia pentru Protecția Copilului sau instanța au dispus o măsură de protecție	
	<input type="checkbox"/> Plasament	
	<input type="checkbox"/> Supraveghere specializată	
3.	numărul de copiii care au săvârșit fapte de natură penală și care nu au vârsta responsabilității penale și care au beneficiat de servicii în centre de zi	
4.	numărul de copiii care au săvârșit fapte de natură penală și care nu au vârsta responsabilității penale și care au beneficiat de servicii în centre rezidențiale	
5.	numărul de copiii care au săvârșit fapte de natură penală și care nu au vârsta responsabilității penale și care au beneficiat de alte tipuri de servicii	
6.	procentul de copiii care au săvârșit fapte de natură penală și care nu au vârsta responsabilității penale și care recidivează (pentru care se iau măsuri de protecție specializată în mod repetat)	

Cu deosebită considerație,

.....

MODEL – RAPORT DE MONITORIZARE

ANTET organizație / instituție

RAPORT DE MONITORIZARE A
PROTECȚIEI COPIILOR CARE AU SĂVÂRȘIT FAPTE PENALE ȘI
NU AU ÎNCĂ VÂRSTA RESPONSABILITĂȚII PENALE

Perioada:

Copiii care au săvârșit fapte de natură penală și care nu au vârsta responsabilității penale au nevoie de o protecție specială fiind supuși riscului de a dezvolta comportamente infracționale.

Scopul nostru este acela de a promova dezvoltarea unor politici sociale care să contribuie semnificativ la reducerea și prevenirea infracționalității, precum și la protecția adecvată a drepturilor copilului.

Nr.	Indicator	Valoare
1.	numărul de copiii care au săvârșit fapte de natură penală și care nu au vârsta responsabilității penale pentru care se decide neînceperea urmăririi penale și care sunt trimiși către serviciile de protecție a copilului – pe tipuri de infracțiuni:	
	<input type="checkbox"/> furt	
	<input type="checkbox"/> tâlhărie	
	<input type="checkbox"/> vătămare corporală	
	<input type="checkbox"/> prostituție	
	<input type="checkbox"/> viol	
	<input type="checkbox"/> omor	
	<input type="checkbox"/> altele	
2.	numărul de copiii care au săvârșit fapte de natură penală și care nu au vârsta responsabilității penale și pentru care Comisia pentru Protecția Copilului sau instanța au dispus o măsură de protecție	
	<input type="checkbox"/> Plasament	
	<input type="checkbox"/> Supraveghere specializată	
3.	numărul de copiii care au săvârșit fapte de natură penală și care nu au vârsta responsabilității penale și care au beneficiat de servicii în centre de zi	
4.	numărul de copiii care au săvârșit fapte de natură penală și care nu au vârsta responsabilității penale și care au beneficiat de servicii în centre rezidențiale	
5.	numărul de copiii care au săvârșit fapte de natură penală și care nu au vârsta responsabilității penale și care au beneficiat de alte tipuri de servicii	
6.	procentul de copiii care au săvârșit fapte de natură penală și care nu au vârsta responsabilității penale și care recidivează (pentru care se iau măsuri de protecție specializată în mod repetat)	

Sursa datelor: